

בס"ד. ר"ד בעת הסעודות דראש השנה, ה'תש"ל.

רשימה פרטית בלתי מוגה

יום א' דראש השנה

[בליל א', קודם אכילת התפוח, הורה כ"ק אדמו"ר שליט"א להביא לשולחן רימונים, והמתין באכילת התפוח עד שהובאו הרימונים, ולאחרי אכילת התפוח אכל גם מהרימון¹].

א. דובר אודות החידוש שבר"ה יכול להיות שיום א' יהי' מדרבנן ויום ב' מדאורייתא (דלא כמו בכל הימים-טובים שיום ב' הוא לעולם מדרבנן), כמבואר בארוכה בשו"ע אדה"ז סת"ר² (כמוזכר בהתוועדות דש"פ נצבים-וילך³), שכאשר היו מקדשין ע"פ הראי', "אם באו עדים אחר המנחה, עיקר היו"ט של תורה הוא למחר, ויום ראשון אינו אלא מדברי סופרים כו", והיו מתחילין "למנות ליום הכיפורים ולסוכות מיום המחרת" — שכל זה אינו שייך בימינו, שקביעת החדשים היא ע"פ החשבון, ו"הכל מונין מיום ראשון של ר"ה ליום הכיפורים ולסוכות". ונזכר גם המבואר בדרושי חסידות⁴ אודות כללות מעלת יו"ט שני של גליות מדרבנן כו'.

ב. בנוגע לר"ה מצינו דבר חידוש — שבכ"ד של הרי"ף תקעו בשופר גם ביו"ט של ר"ה שחל בשבת⁵ (שבו היו תוקעים רק במקדש אבל לא במדינה, ובודאי לא בחו"ל, מקומו של הרי"ף), ולא הי' על זה ערעור, כיון שבית-דינו של הרי"ף הי' נחשב אצל כולם כמו ב"ד הגדול, שבו תוקעין גם בר"ה שחל בשבת.

וע"פ מה שמבאר רבינו הזקן בלקו"ת⁶ שהטעם (הפנימי) שאין תוקעים בשופר בר"ה שחל בשבת הוא לפי שההמשכות דתק"ש נמשכים מעצמם מצד ענינו של יום השבת, צריך לומר⁷, שע"י תק"ש בכ"ד של

1) א' המסובים רצה ליטול מרימון
שממנו אכל כ"ק אדמו"ר שליט"א, ואמר לו:
מוטב ליטול מרימון שלם.

2) ס"ד-ה. (6) דרושי ר"ה נו, א ואילך.

3) ס"ה (תו"מ חנ"ז ס"ע 339).

4) ראה לקו"ת דרושי שמע"צ צב, ב 341.

הרי"ף נמשכה דרגא עליונה יותר שאינה נמשכת מצד ענין השבת עצמו, כמו במקדש, שבו היו תוקעין גם בשבת.

ג. כ"ק אדמו"ר שליט"א ביקש מא' האורחים מאה"ק שעלה מריגא, שיספר אודות ר"ה דאשתקד בריגא, וכשהאורח התחיל לחשוב מה לספר, אמר לו כ"ק אדמו"ר שליט"א: לאו דוקא ניסים, כי, מה שהי' שם הוא בגדר "נס"...

[לאחרי שסיפר דבר מה, ורצה לספר גם אודות שמח"ת, אמר לו כ"ק אדמו"ר שליט"א — שיספר זאת בשמח"ת⁸].

לאחרי ששאל אותו אודות ענינים מסויימים בריגא, סיים כ"ק אדמו"ר שליט"א בגודל מעלת העבודה בזמן הגלות כו', בהזכירו פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר⁹ בפירוש מארו"ל¹⁰ "ברוך המקום כו' שהקב"ה חישב את הקץ לעשות", שזהו מצד גודל התענוג והנח"ר שיש למעלה בעבודת בני' בזמן הגלות, ואעפ"כ "חישב את הקץ", והוציא את בני' מגלות מצרים. ועד"ז בנוגע לגאולה מהגלות אחרון, שתהי' "כימי צאתך מארץ מצרים"¹¹.

* * *

ליל ב' דראש השנה

[לפרי חדש — אכל כ"ק אדמו"ר שליט"א ב' תאנים, ואח"כ ברך ברכה אחרונה¹²].

א' המסובים שאל מהו טעם המנהג שאין הולכים ל"תשליך" ביום א' דר"ה שחל בשבת, כי אם ביום ב' — אם זה מצד החשש שמא יבוא לטלטל הסידור וכיו"ב.

והזכיר שיש מקפידים גם ביו"ט שלא לטלטל כו', וסיפר, שכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע לא טלטל בעצמו הסידור לתשליך, ופעם העיר לבחור שטלטל מטפחת ביו"ט. ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כנוגע לר"ה שחל בחול, בודאי אין שום חשש בטלטול הסידור בר"ה שחל בחול. — כ"ק מו"ח אדמו"ר הי' עומד על הגוזזטרא בעת שהקהל הלך לתשליך, וראה שמטלטלים סידורים, ולא העיר על זה מאומה.

(8) ראה ר"ד ליל שמח"ת בעת הסעודה (11) מיכה ז, טו.
 (9) לקמן ע' 134 (בהערה בסופה).
 (10) סה"מ תרצ"ט ע' רנט. תש"ח ע' 151. (סה"ש תש"ח ע' 159). וש"נ.
 (11) נוסח הגש"פ.

ומהנהגת כ"ק אדנ"ע בעצמו — אין להביא רא"י, כיון שבכלל לא הי' מטלטל בעצמו, אלא היו משמשים אותו. ומה שהעיר להבחור הנ"ל — אין זה מעיקר הדין, שהרי ישנו הענין ד"מתוך שהותרה כו"י¹³, ובפרט בנוגע למטפחת שיש בה משום כבוד הבריות כו' (אא"כ הי' זה שלא לצורך כלל), ובדאי הי' זה רק ענין של הידור וחומרא יתירה [ובפרט בנוגע לר"ה, שמשתדלים להחמיר גם בדברים המותרים], וכנראה שהבחור הנ"ל הי' במדריגה נעלית ששייך לעניני הידורים כו'.

ובנוגע לר"ה שחל בשבת — הנה לפועל המנהג בימינו הוא שאין הולכים לתשליך, ומנהג ישראל תורה הוא¹⁴, אבל עדיין יש לעיין מהו המקור וטעם הדבר¹⁵:

בנוגע לפנימיות הענינים ע"פ חסידות — יש לומר בדוחק שאמירת תשליך שענינה המתקת הדינא קשיא שביום א' דר"ה¹⁶, אינה שייכת לר"ה שחל בשבת, כיון שבשבת אין ענין הדינים כו'¹⁷.

אבל, מדברי רבינו הזקן — הן בשו"ע והן בסידור — אודות המנהג דתשליך ביום א' דר"ה, שלא הזכיר חילוק בין ר"ה שחל בחול לר"ה שחל בשבת, משמע, שגם כשחל ר"ה בשבת יש לילך לתשליך ביום א' דר"ה.

וכפי שמצינו שבנוגע לאמירת י"ג מדות בשעת הוצאת הס"ת ביו"ט, כותב רבינו הזקן בפירוש בסידור שזהו דוקא "כשחל (יו"ט) בחול", וכיון שבנוגע לתשליך ביום א' דר"ה לא כתב שזהו דוקא כשחל בחול, משמע, שזהו גם כשחל ר"ה בשבת.

ובנוגע לטלטול הסידור כו' — יש עצה ליתן לתינוק לטלטל הסידור עבור כל הקהל (כפי שראיתי שנהגו ביקטרינוסלב). ובכל אופן, אין מקום לגזירה שלא לערוך תשליך בר"ה שחל בשבת שמא יבואו לטלטל הסידור, שהרי איתא בדברי האחרונים¹⁸ שאין לגזור גזירות חדשות כו'.

13) ראה שו"ע אדה"ז או"ח רסתקיי"ח. ושר"י.

14) ראה תוד"ה נפסל — מנחות כ, ב. מהרי"ל — הובא ברמ"א יו"ד ששע"ו ס"ד. מנהגים ישנים מדורא ע' 153. שו"ע אדה"ז או"ח סוסק"פ. סת"ב ס"א. סתנ"ב ס"ד. סתצ"ד ס"ז. ועוד.

15) לשלימות הענין — ראה שיחת וא"ו תשרי ס"ז ואילך (לקמן ס"ע 38 ואילך).

16) ראה ספר "שם טוב קטן" (זולצבך, תס"ו) סוף ר"ה ב"תשליך".

17) ראה זח"ב קלה, ריש ע"ב. וראה גם שו"ע אדה"ז סו"ס קפ.

18) ראה אנציק' תלמודית (כרך ה) ערך גזרה בסופו (ע' תקמ). וש"נ.

וכפי שנהגו בביהכנ"ס כאן להכריז אודות ההליכה לבתי כנסיות לחזור תוכן המכתב כללי, מבלי לחשוש שמא יבואו לטלטל כו' — כיון שאין גוזרים גזירות חדשות¹⁹.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א שאל לא' המסובים אם ידוע לו אודות מנהג הספרדים בזה²⁰].

ובכל אופן — כל השקו"ט הנ"ל אינה נוגעת לפועל²¹, כיון שהמנהג בפועל הוא שאין הולכים לתשליך ביום א' דר"ה שחל בשבת.

במענה לשאלה אם יש זמנים נוספים לתשליך מלבד ר"ה — אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר לי שבביקורו בארה"ב (בשנת תר"ץ) הלך לתשליך גם במוצאי ר"ה ובי"ג מדות²².

21) כ"ק אדמו"ר שליט"א חזר והדגיש שלא יאמרו בשמו שצריך לילך לתשליך ביום א' דר"ה שחל בשבת.
22) ראה תו"מ — רשימת היומן ע' קסה. וש"נ.

19) כ"ק אדמו"ר שליט"א הוסיף, שמזכיר זאת כדי שלא יבואו אל הגבאי בטענות כו'.
20) ראה כף החיים או"ח סתקפ"ג סקל"א ואילך. וש"נ.